

fugere, quoties non datur aliis suspicio denegatae absolutionis; nam illa minae jam non sunt confessio, aut peccata narrata in confessione, sed sunt peccata commissa intra confessionem. Quod si non posset auferre quin suspicionem istam ingerat, tunc pro absolutione recitare potest aliquam orationem. Nec obstat dicere quod ista videretur simulatio administrationis Sacramenti; quia tunc eveniret simulatio, quando diceret illam orationem, ut crederetur absolutio; secus vero cum profert tantum ut liberetur ab illa vexatione. Posset etiam, ut dicit p. Cardenas, ut liberaretur a vexatione, proferre formam ita: *Ego te non absolvo*, prolato verbo non submissa voce; vide dicenda in *Append. 3. de exam. Ordinand. n. 16. (1)*.

164. Quæritur tandem 4. an liceat in hac materia sigilli uti opinione probabili? Gobat. Croix Diana, etc. dicunt tantum expedire ut teneantur opiniones quæ magis favent sigillo: sed dicit melius p. Viva, non licere uti scientia acquisita per confessionem, nisi quando moraliter certum est, aut saltem probabilissimum (adeo ut oppositum non sit probabile) non adesse aliquam fractionem sigilli, aut aliquod gravamen poenitentis. Et duplici ratione hoc asserit: primo quia sic requirit reverentia debita Sacramento. Sed hæc ratio sufficienter non convincit, dum dicunt multi graves aa. Pontius Sanch. Salon. Vasq., etc. non deberi majorem reverentiam quam probabilem tam præceptis divinis, quam Sacramentis. Secundo propter periculum gravaminis poenitentis, quia etiam gravamen probabile odiosam reddit confessionem. Hæc ratio est valde fortis, et effecit ut a prima sententia ad hanc veniret: quandoquidem ex una parte non licet uti opinione probabili in præjudicium juris certii quod possidet proximus, ut jam dictum est *Tr. 1. n. 21.*; ex alia parte certum (4) N. 659.

est quod poenitens possidet jus ne gravetur ex sua confessione; quare non licet confessario uti aliqua opinione, quæ potest afferre probabile gravamen poenitenti (2).

CAPUT IX.

De sollicitatione in confessione.

165. Bulla Gregorii XV.
 166. Punct. I. Claus. I. In actu, etc.
 167. Claus. II. Sive ante, etc.
 168. Claus. III. Occasione confessionis.
 169. Prætextu confessionis.
 170. Claus. IV. Extra confessionem, etc. An requiratur simulatio, etc.
 171. Punct. II Casus in quibus denuntiandum est.
 172. Casus in quibus non.
 173. Si mulier sollicitat confessarium.
 174. An confessarius divertens ad tacitus, etc.
 175. Si emendatus, etc.
 176. Punct. III. An poenitens possit absolvi antequam denuntiet? et an teneatur epistola, etc.; et si, cum possit ex se, repugnet, etc.
 177. De excommunicatione quam incurrit.
 178. Si admonitio non est profutura.
 179. Debet fieri denuntiatio, licet non probetur, etiam ab aliis qui sciunt, etc.; et licet sit occulta sollicitatio.
 180. Punct. IV. Quid si sollicitatio dubia.
 181. Qui laudat pulchritudinem, etc.
 182. Casus particulares.
 183. De inhabilitate sollicitantium ad celebrandum.
 165. Ex Bulla Gregorii XV. tenentur confessarii ad monendos poenitentes de obligatione denuntiandi Episcopis illos sacrilegos confessarios qui eos ad turpia sollicitassent. Primum omnium juvat hic adnotare verba præfatæ Bullæ, anno 1622. *Omnes sacerdotes, tam sæculares, quam regulares, qui personas, quæcumque illæ sint, ad inhonestam inter se, sive cum aliis quomodolibet in actu sacramentalis confessionis, sive ante, sive post immediate, seu occasione, vel prætextu confessionis, etiam confessione non secula, sive extra confessionis occasionem in confessionario,* (2) N. 633,

aut in loco quocumque ubi confessiones audiuntur, seu ad confessionem audiendam electo, simulantes ibidem confessiones audire, sollicitare vel provocare tentaverint, aut cum eis illicitos, et inhonestos sermones sive tractatus habuerint. Et inde subjungitur: *Mandantes omnibus confessariis, ut suos poenitentes, quos noverrint fuisse, ut supra, ab aliis sollicitatos, moneant de obligatione denuntiandi sollicitantes, seu tractantes, etc. inquisitoribus, et locorum Ordinariis.*

PUNCTUM I.

EXPENDUNTUR CLAUSULÆ APPOSITÆ IN BULLA GREGORII.

166. Clausula I. *In actu sacramentalis confessionis.* Ad hoc sufficit ut confessio inchoata sit, licet non perfecta. Et hic nota denuntiandum esse confessarium qui intra confessionem daret chartam poenitenti, in qua ad venera eam incitaret, ut haberet ex propositione 6. damnata ab Alexandro VII.; idem currit si in confessione diceret poenitenti ut expectet domi: aut si interrogasset ubi habitet, et deinde ad eam accederet et sollicitaret, quoties ex circumstantiis dignoscereur quod interrogatio facta sit sine sollicitationis; ita recte dicit Bonac. et Bordon. (1).

167. Clausula II. *Sive ante, sive post immediate.* Illud ante immediate intelligendum est ita stricte, ut nullo intercedat intervallum inter sollicitationem et confessionem, ut communiter dicunt Bos. Passer. et Delben. apud Ronc. Si autem, dum mulier ante sedem confessionalem confessura manet, confessarius non casu, sed ex proposito manibus aut pedibus eam tangeret, certe denuntiandus esset. Si vero confessarius eam sollicitasset occasione quod poenitens petisset ab eo confiteri, dicimus cum Bordon. (contra Salm.) non propter hanc clausulam denuntiandum eum esse, sed per clausulam III. *Occa-* (1) l. 6. n. 676.

sione confessionis, quoties confessarius uteretur illa petitione ad eam sollicitandam; secus vero cum uteretur ea tantum ad colloquendum, et deinde tentatus sollicitasset (2). Pariter illud post immediate intelligitur quando nulla alia intermediat actio, ut communiter Salm. Potestas Hurtad. Peyr., etc. Hinc dicit Potestas, quod cum poenitens jam discessisset a confessionali, et hic postea eam sollicitaret, non est denuntiandus; sed si immediate post confessionem ei diceret: *Expecta paulisper*, et post aliquod intervallum (non autem die sequenti) accederet, et eam sollicitaret, tunc denuntiandus est, licet in principio de alio negotio tractaret, quia tunc ille tractatus prudenter præsumitur fictus. Nihilominus quidam doctor hoc negabat, et non abs re, si illud negotium, de quo in principio loquitur confessarius, esset magni momenti, et prætextus non appareret. Proculdubio denuntiandus est, si diceret poenitenti: *Hodie me expecta domi tue*, et postea nulla occasione negotii magni momenti eam sollicitaret. Idem currit, si statim a confessione in aliquem locum secretum conduceret. Idem, si immediate post confessionem illa accedente sibi ad deosculandum manum, ipse malitiose adstringeret manum illius (3).

168. Clausula III. *Occasione, vel prætextu confessionis.* Occasio intelligitur quando confessarius invitat poenitentem, vel poenitens confessarium ad veram confessionem: *Prætextu* vero ad confessionem fictam. Et 1. in quantum ad occasionem, si confessarius requisitus a poenitente ad excipiendam ejus confessionem, sermonem alio diverteret, et eam sollicitaret, jam ex hac clausula denuntiandus est, licet non adhuc in confessionali sedisset, nec mulier genuflexisset, ut dicunt communiter Castrop. Salm. Ronc. et Potestas (4). Idem hoc currit, licet mulier pete- (2) N. 676.—(3) l. 6. n. 677.—(4) N. 678.

ret crastino confiteri, ut recte dicunt Conc. et Mazzotta contra Quarti et Leand. Nec obstat dicere quod talis sollicitatio non est proxima ad confessionem, quia jam verificatur quod sit prae-textu confessionis (1). An autem denunciandus sit confessarius, qui ob peccatum auditum a poenitente postea accedit domum ejus ad ibi eam sollicitandam: negant Nav. Trullench. Salm., etc., quia tunc (dicunt) confessarius non utitur occasione confessionis, sed tantum notitia in confessione habita. Sed probabilius affirmant Roncagl. Conc. Mazzotta Potestas Bordon. Lezan., quia revera tunc jam occasione confessionis sollicitat, cum sollicitatio impulsus habeat a confessione; et rationabiliter praesumitur confessionis notitia ad sollicitationem usum fuisse, cum, audita mulieris fragilitate, interrogat v. g. de ejus habitatione, si ibi sola moretur, etc., aut (ut dicit p. Conc.) si confessarius cum tali poenitente nunquam antea, familiariter usus esset, et postea, cognita ejus levitate, accederet sollicitaturus, aut litteris sollicitaret, aut requisitus de confessione, promitteret se eam auditurum, modo illa pravo suo desiderio consentiat (2).

169. II. In quantum ad *praetextum* confessionis, certe denunciandus est confessarius qui prius exposceret poenitentem, an velit confiteri, et postea eam sollicitaret, ut recte dicunt Conc. Ronc. Bordon. et Mazzotta. Secus vero qui licentiam a Superiore peteret ut in domum mulieris se conferat praetextu confessionis, sed finis esset eundi ad eam tentandam, ut recte dicunt Salmant. Roncagl. Bordon. et Tancred., quia tunc confessionis praetextus non est respectu poenitentis, sed Superioris. An debeat denunciari confessarius qui cum poenitente convenit, ut se infirmam simulet, et praetextu confessionis ad se eum advocet; affirmant Fag. Mazz. Conc., etc.; sed communius et pro-

(1) lb. dubit. 1.— (2) N. 678. dubit. 2.

probabilius negant Ronc. Escob. Bordon. Diana Leand. Trullench. etc., quia non est quod tunc fiat sollicitatio praetextu confessionis, sed sub tali praetextu execrationi mandatur eorum indigna conventio; adeoque praetextus non inservit ad sollicitandum, sed ad domesticis illudendum, ne de malo suspicentur. Tanto minus mulier teneretur ad denunciandum, si illa praetextu confitendi confessarium sollicitaret, et ille consentiret. Secus autem esset, si confessarius mulierem sollicitasset, licet extra confessionem, sed illa repugnante ob timorem ne videretur, confessarius ei insinuaret, ut se simulet aegrotam et tali praetextu illum ad se advocet; quia tunc recte verificatur quod praetextus confessionis sit motivum quo ille ad sollicitandum pergat, et consensus mulieris obtineat. Ita etiam puto denunciandum fore confessarium vocatum a matre ad audiendam confessionem filiae, et ille sub tali praetextu accedit ad colloquendum cum filia pravo fine, et eam sollicitat. Ita etiam censeo denunciandum esse eum qui vocatur ad absolvendam mulierem sensibus destitutam, et ille sub tali praetextu, sive occasione accedit ad eam, et inhoneste eam tangit. Item dicendum cum Escob. et Diana de confessario qui in confessionali, aut in alio loco electo ad audiendas confessiones, pro audienda confessione, ut simulat, sollicitat poenitentem (3).

170. Clausula IV. *Extra confessionis occasionem in confessionario, aut in loco quocumque, ubi confessiones audiuntur, seu ad confessionem audiendam electo, simulantes ibidem confessiones audire, sollicitare, vel provocare tentaverint, aut cum eis illicitos, et inhonestos sermones, sive tractatus habuerint.* Notant Escob. et Ronc. quod illud *simulantes ibidem confessiones audire*, intelligitur quando tam mulier simulat confiteri, quam confessarius audire confessio-

(3) l. 6. n. 679.

nem, inferentes id ex verbo *simulantes* quod comprehendit utrumque. Sed melius dicunt Castr. Trullench. Fagund. et Diana, quod ut denunciandus sit, sufficit quod confessarius maneat in confessionali, aut in alio loco electo ad audiendas confessiones, et ibi muliere genuflexa ipse eam sollicitet: nam tunc facto ipso confessarius jam simulat confessionem, dum ita sufficienter efficit, ut adstantes credant quod mulier confiteatur. Secus autem esset, si extra confessionalem sedem eam sollicitaret, dum illa sistit, aut sedet (1). Dicitur est *extra confessionalem*; sed hic suboritur aliud dubium, an sit denunciandus qui sollicitat, aut tractat de turpibus in confessionario, confessionem non simulando? negant Cast. Escob. Ronc. Salm., etc. ratione ducta ex verbis in Bulla: *In confessionario, aut in loco quocumque electo, simulantes ibidem confessiones audire.* En igitur (dicunt) quod praeter confessionarii locum requiritur etiam simulatio. Sed probabilius dicimus cum Potest. Diana Conc. et Mazzot. quod si confessarius sollicitat extra confessionarium, tunc, ut denunciandus sit, requiritur simulatio confessionis; sed si ille sollicitat in confessionario, sufficit ut adsit solus tractatus inhonestus. Et hoc probatur ex Decr. Pauli V. 10. julii, 1614. quo praecipit procedi in confessarios, qui tractant cum mulieribus in confessionali, extra occasionem confessionis de rebus inhonestis. Itaque juxta hoc Decretum non requiritur jam aliqua simulatio. Opponitur quod hoc Decretum jam moderatum sit a Greg. sua Bulla; sed respondetur quod nullum Decretum censetur revocatum, nisi subsequens sit omnino oppositum, adeo ut non possit aliter explicari; sed hic recte potest explicari Bulla Gregorii, quod simulatio non requiritur respectu confessionarii, sed alterius loci ad confessionem electi, dum verba *simu-*

(4) N. 680.

lantes ibidem, apposita sunt immediate post verbum *electo*. Additur quod juxta aliud Decretum inquisitionis rom. relatum in Opere praecipitur denunciatio omnium illorum qui *abusi sunt Sacramento Poenitentiae, confessionem, aut confessionarium adhibentes ad fines inhonestos* (2).

PUNCTUM II.

QUI DENUNTIARI DEBENT.

171. Hodie ex Bulla *Sacramentum* Benedicti XIV. 1741 (quicquid ante illam dixerint nonnulli aa.) omnino denunciandi sunt confessarii sollicitantes: 1. Licet jurisdictione privati sint. 2. Licet sollicitatio fuerit mutua. 3. Licet poenitens consenserit (et hic advertendum quod juxta Decretum relatum in Opere (3) poenitens quae consentit, non tenetur delictum suum aperire, imo super illud nec debet interrogari). 4. Licet sollicitatio multo abhinc tempore evenerit (4) Item ex Bulla Gregorii XIII. denunciandus est laicus qui se simulat confessarium et sollicitat (5). Insuper denunciandus est confessarius sollicitans, licet de tali delicto aliunde fuerit accusatus, convictus et in eum animadversum sit, ut recte dicunt Bonac. Diana Salm. etc. contra aliquos (6). Praeterea proculdubio denunciandus est qui poenitentem sollicitat, ut ipsa seducat aliam ad secum peccandum; et hoc tum ratione Decreti allati n. 170. in fine, tum ex Bulla Greg. qui imponit denunciandos omnes, qui in confessione personas ad inhonesta inter se, sive (nota) cum aliis, quomodolibet... sollicitare... tentaverint. Et idem currit, si confessarius in confessionali tractaret ut poenitens cum alio peccaret, uti constat ex praefata Bulla *Sacramentum*, ubi imponitur denunciatio, licet sollicitatio non pro seipso, sed pro alia persona peracta fuerit (7).

(2) Ibid. v. dixi. — (3) n. 681. et 700.

— (4) n. 687. quær. 9. — (5) n. 688. — (6) l. 6. n. 687. — (7) n. 691. quær. 43.

172. Contra non adest obligatio denuntiandi 1. confessarios qui sollicitant ad alia peccata non inhonestata, ut communissime, et recte dicunt Castrop. Bonac. Holzm. Ronc. Mazzot. etc. contra paucos; quia talis obligatio nullibi expressa legitur. Nec obstant verba Bullæ, *illicitos et inhonestos sermones, sive tractatus*, adversarii opinionem suam firmando super verbo *illicitos*, quia respondetur quod utrumque verbum *illicitos et inhonestos* ad idem refertur, sicut apparet ex contextu totius Bullæ (1). 2. Defunctos, nam pro ipsis omnino cessat finis tam emendationis, quam animadversionis (2). 3. Pœnitentes qui sollicitant in confessione, ut communiter docent dd. contra Caramuel., me quidem admirante, nam in aliis est ita benignus, ne dicam laxus, et hic tam severus, sed præter rationem, dum pro legibus pœnalibus regula communis est quod illæ non se extendunt ad casus similes. Neque hic certe eadem currit regula de pœnitentibus ac de confessariis, propter multa motiva quæ patent, et præcipue præter suspicionem quæ intervenire posset revelationis sigilli, si confessarii denuntiassent pœnitentes (3).

173. Sed quæritur 1. an mulieri quæ sollicitavit confessarium teneatur illum denuntiare, si ipse consensum præstitit. Affirmant Ronc. Felix Potestas Salm. Mazz. etc. dicentes quod ex Bullæ sensu debet imponi pœnitentibus denuntiare non tantum confessarios sollicitantes, sed etiam illos qui in confessionali habent tractatus turpes. Sed negant Bonacina Castropal. Hurtad. del Bene Trul. et Diana vocat hanc opinionem probabilem, et tutam; et adhæret etiam Roncagl. dicendo cum Bordon. quod per tractatum inhonestum intelligitur ille, cujus auctor est confessarius; sed ratio, quæ mihi validior pro hac tuenda sententia videtur, est quod in Bulla Gregorii illis

(1) N. 684. — (2) n. 692. — (3) n. 689.

solis pœnitentibus debent confessarii imponere onus denuntiationis, quos *noverint fuisse ab aliis sollicitatos*. Pœnitentes sollicitantes dici non possunt sollicitati; unde ex verbis Bullæ videtur deduci, quod mulier sollicitans potest, si vult, denuntiare confessarium, sed ad id non tenetur: tum quia in eo casu faciliter se exponit periculo, ne infamia propria manifes'etur a confessario denuntiato: tum quia non præsumitur Pontifex voluisse imponere mulieri, quæ sollicitavit confessarium, onus tam grave ut ipsamet debeat eum accusare, ideoque Pontifex expressit illa verba, *quos noverint sollicitatos*. Quidam dicere voluit hanc opinionem postea fuisse reprobam a Benedicto XIV. in Bulla *Sacramentum*, dat. 1. Jun. 1741.; sed perperam hoc vendit, (§. 2.) dum Pontifex nihil aliud dixit, nisi quod debeat denuntiare, licet sollicitatio inter confessarium et pœnitentem mutua fuerit. Sed magni interest inter mutua sollicitationem, et illam pœnitentis, cui confessarius consentit; dum dd. recte distinguunt primum a secundo casu, ut videre est apud *Potestatem* (4), ubi dicunt sollicitationem mutua evenire, cum confessarius sollicitatus a Pœnitente ad unam inhonestatis speciem, ipse sollicitat eam ad aliam; ut dicetur numero sequenti; aut cum confessarius sollicitatus in principio dissentit, aut sermonem alio divertit, et postea aliquo intervallo elapso eam sollicitat; et in his casibus mutua sollicitationis, dicebant plures aa' Castrop. Peyrin. et Acuma, quod non aderat obligatio denuntiationis: sed hæc opinio est illa quam damnavit Benedictus. Et merito, nam in talibus casibus jam verificatur quod pœnitens veri sollicitata fuerit; sed in nostro casu quando confessarius simpliciter consentit, non verificatur, nec potest dici mulier fuisse sollicitata. Quando autem confessarii cooperatio dicenda

(4) Tom. 2. de Denunc. n. 581.

sit vel simplex consensus, aut etiam sollicitatio, hoc pendet a circumstantiis, a discursu, et facto, quæ inter ipsum et pœnitentem intercedunt (1).

174. Quæritur 2. an denuntiandus confessarius, qui sollicitatus ad copulam, divertit ad tactus? Affirmant Salm. Leand. et Diana; sed probabiliter negant Castropal. Escob. Hurtad. Trullench. etc. Ratio, quia mulier ad copulam sollicitans virtualiter provocat eum ad tactus, qui in copula continentur, atque ordinarie ad copulam præmittuntur; unde tunc vere accidit, quod confessarius (ut mox supra dictum est) non sollicitat, sed sollicitatus consentit. Secus tamen (ut recte aiunt Castrop. et alii) dicendum, si ille sollicitatus ad fornicationem, divertet ad sodomiam, vel contra; quia istarum turpitudinum una non continetur in alia (2).

175. Quæritur 3. an debeat denuntiare confessarius sollicitans jam emendatus? Negant Sot. Molfes. Lug. Castrop. Sot. Escob. Fagun. Trullen. Hurt., etc.; et hæc opinio probabilis appellata est a p. Viva, et ab *Instructore*, etc. Ratio est (ut dicunt quia tunc cessat finis principalis denuntiationis qui est emendatio rei. Dicunt autem signa emendationis esse: 1. Si multo abhinc tempore non amplius mulierem tentavit, licet hæc pluries ad eum regressa esset. 2. Si per tres annos bene vixit. 3. Si Religiosus factus est. 4. Si habetur pro viro recta conscientia, et vix semel atque iterum in id prolapsus sit, aut si senex factus est, aut si post sollicitationem statim se pœnituit. Advertit tamen Viva easigna non sufficere, nam ipsa debent emendationis iudicium moraliter certum constituere. Sed hoc non obstante, ego cum Suar. Azor. Salm. etc. iudico absolute probabilior sententiam oppositam, nempe quod etiam emendati denuntiandi sunt, quia Ecclesia in tali delicto non solum

(1) I. 6. n. 681. — (2) N. 682.

requirit re'emendationem, sed etiam animadversionem ad aliorum exemplum (3).

PUNCTUM III.

QUIS TENETUR AD DENUNTIANDUM.

176. Antequam ad punctum descendamus, tria notabilia advertere oportet: primum quod pœnitentes sollicitati absolvi nequeunt, antequam fiat denuntiatio: et si forte justo detinentur impedimento, debent saltem promittere quamprimum id se esse facturos. Notanda sunt verba Bullæ *Sacramentum* Benedicti XIV. ubi clarius id exprimitur: *Caveant diligenter confessarii ne pœnitentibus, quos noverint jam ab alio sollicitatos, sacramentalem absolutionem impertiant, nisi prius, denuntiationem ad effectum perducen-tes, delinquentem indicaverint competenti iudici, vel saltem se, cum primum poterunt, delaturos spondeant ac promittant* (4). Sed hic dubitatur an pœnitens, qui personaliter non potest denuntiare, teneatur id facere per litteras aut per alios? Affirmant Salm. et huic opinioni adhæreo ego etiam cum Viva et Ronc. (quicquid dicant alii), quoties moraliter non adsit periculum infamiae: quia pœnitens tenetur tali debito, modo quo potest, satisfacere; unde si personaliter non potest, tenetur saltem per litteras. Nec obstat quod dicitur *Tr. 20. n. 44.*, nempe quod si pœnitens habens casum reservatum est impeditus, ut se præsentet Superiori, non tenetur per epistolam; quia ibi obligatio est ad eundem personaliter Superiorem, ut ab eo recipiat mentionem; sed hæc obligatio, juxta verba Pontificis, est ut tantum Prælo indicet delinquentem, ut remediis opportunis damno, quod ille afferre potest, consulat (5). Hæc autem denuntiatio per litteras, si Episcopo eam deferre nolit, potest mitti Romam. Confessarius autem, si ipse denuntiationem ex auctoritate Episcopi excipere velit, si eam ne-

(3) N. 686. — (4) N. 693. — (5) I. 6. n. 699.

quit scribere, satis erit ut Prælatum certiores faciat de confessarii nomine, et de qualitate sollicitationis, quin mentionem faciat de consensu, vel dissensu a pœnitente præstito. Dictum est *si eam excipere velit*. Cæterum advertunt Viva Tamb. et Ronc. non expedire in praxi ut confessarius hoc sibi onus suscipiat hujusmodi denuntiationes afferendi, nisi cum in aliquo casu rro observasset nullum aliud remedium suppetere quo damno communi prospici possit (1). Dicunt præterea del Bene et Instr. etc., quod si mulier valde repugnaret Episcopum adire, potest illa alium expectare confessarium, qui velit denuntiationem referre Episcopo si præsens confessarius id facere recusat. Et eo casu quo pœnitens induci non posset ad denuntiandum etiam per confessarium, refert p. Maz. Decretum ubi dictum est quod tunc recurrendum est ad Sedem apostolicam pro opportuno remedio, et interim non absolvatur; et testatur idem auctor quod aliquando Sedes apostolica in casu magni ruboris aut alicujus vani timoris, pro illa vice a denuntiationis onere liberavit (2).

177. Secundo advertendum est quod pœnitens, qui, cum posset, non denuntiat intra mensem (qui computatur a die quo obligatio advertitur), incurrit excommunicationem ipso facto (3). Sed hic dubitatur, an illa denuntiatione executâ, possit absolvi ab excommunicatione a quocumque confessario? Negant Salmant. Diana Mazzotta etc.; sed affirmat probabiliter doctissimus Christianus Lupus, cui adhæret Ronc. dicens quod reservatio hujus censuræ durat usque dum durat contumacia, et hoc recte confirmatur ex verbis Decreti relati in Opere (4), ubi dicitur quod pœnitens non potest absolvi ab excommunicatione, *se prima non avrà soddisfatto al suo obbligo*: inferitur igitur

(1) ib. v. advertunt. — (2) ib. v. dicunt autem. — (3) N. 693. — (4) N. 693. v. an autem.

tur quod, cum satisfecerit suo muneri, potest absolvi. Contra vero hic advertendum, quod si quis injuste accusaret, sive cooperaretur ad accusandum de sollicitatione aliquem sacerdotem innocentem, incurreret reservationem papalem, sed absque censura, prout dictum est *præc. n. 129. ex Bulla Sacramentum, § 3. Benedicti XIV. ubi dicitur: Quæcumque persona, quæ execrabitur hujusmodi flagitio se inquinaverit, vel per seipsam innocentes confessarios impie calumniando vel scelestè procurando, ut id ab aliis fiat, impiis suasionibus, aut promissis, aut blanditiis aut minis, aut alio quovis modo, etc.* Advertunt tamen Salm. (5), id intelligi de suasionem efficaci, ita ut ipsa sit causa injustiæ damnationis secutæ. Adduntque (6) intelligi, nisi suasio ante executionem denuntiationis efficaciter revocetur.

178. Tertio animadvertendum est, quod licet monitio denuntiationis, quæ imponenda est, profutura non sit, etiam faciendâ est, ut scite advertit Pater Ronc., tum quia hic agitur de damno communi, juxta dicta n. 116, tum quia in Bulla Gregor. obligatio non est imposita pœnitentibus, sed confessariis, ad admonendos sollicitatos, ut denuntient etc. (7).

179. Hinc notandum primo quod denuntiatio faciendâ est a pœnitente, licet ille sollicitationem probare non possit, ut recte dicunt Castrop. Bord. et Bannez, et opinio opposita, quam pauci tenent, videtur utique reprobata per propos. 5^a damnatam ab Alex VII. (8). 2. Recte asserunt Suarez Castrop. Salmant. et alii communiter, denuntiationem non tantum faciendam esse a pœnitentibus sollicitatis, sed etiam ab unoquoque qui id sciat, modo id sciat a personis fide dignis, ut exprimitur in Decreto (9), ubi dicitur quod denuntiandi in

(5) Salm. Append. tr. 6. de Bulla Cruc. c. 6. n. 231. et 232. — (6) ib. cit. n. 232. in fin. — (7) l. 6. n. 694. — (8) N. 695. — (9) N. 695 in fine.

fine sunt omnes illi, de quibus notitia habetur Pœnitentiæ Sacramento se abusus fuisse. Et hoc currit, licet sollicitatio sciretur sub secreto naturali, ut recte dicunt Escob. Castr. Trull. Salm. etc., quia nulla adest obligatio servandi secretum etiam promissum cum juramento, quando aliocum adest damnum commune; excepto casu, si secretum sit manifestatum ad consilium capiendum. 3. Proculdubio faciendâ est denuntiatio, licet occulta sit sollicitatio, ita communiter Salm. Roncagl. Fill. Trull. Bannez, etc., nec obstat dicere leges pœnales esse strictè interpretandas, quia talis regula non currit in casu (ut esset noster) quo si teneretur stricta obligatio, lex inutilis redderetur.

PUNCTUM IV.

DE SOLLICITATIONIBUS DUBIIS.

180. Quæritur primo an cum sollicitatio est dubia, denuntiatio faciendâ sit? Distinguere oportet: si factum aut dictum fuit certâ sollicitatio, et tantum dubitatur de sollicitante, tunc denuntiatio certe faciendâ est, ut Superior saltem de persona inquirere possit. Superiori tamen abstinendum est ab inquirendo, si ei facile non est se certum reddere de persona, ad evitandum periculum infamiae notandi aliquem innocentem. Quod si persona est certa, et tantum dubitatur utrum dictum, aut factum sit vera sollicitatio, tunc communius et probabilius, dicunt Ronc. Conc. Potestas Bonac. Salm. etc. cum Instructore pro Confess. non adesse obligationem denuntiandi; ita ex *reg. 49. Jur. in 6. In pœnis benignior interpretatio faciendâ*; tum quia in dubio nemo fama sua privandus est; tum quia denique delicta dubia non sunt dicenda delicta (1). Excipitur tamen primo nisi vehementia indicia essent (v. g. de prava vita, aut mala fama confessarii) quæ moralem certitudinem formarent, ut dicunt Ronc. Conc.

(1) N. 702.

Boss. Instructor etc. Excipitur 2. cum Bon. Ac. etc. si verba de se sollicitationem præ se ferrent, licet dubitaretur de intentione, dum præsumptio intentionis accipiendâ est juxta verborum proprietatem. Secus autem si in oppositum adesset præsumptio fraudis; puta si mulier aut ejus conjuncti cum confessario aliquam habuissent contentionem, aut si illa esset aliquantum mente hebes (2). In casu vero quo indicia alicujus essent momenti, licet non sufficientia ad certificandum denuntiationis debitam, conveniret ut saltem certior fieret Superior, ad hoc ut in posterum se dirigere possit.

181. Quæritur 2. an denuntiandus sit confessarius, qui, dum pœnitens confitetur, ejus pulchritudinem laudat? Alii affirmant, alii negant; sed melius incedit Escob. qui dicit in hoc considerandas esse circumstantias, et præsertim discursus qui in confessione tenebatur. Dicunt alii denuntiandum esse confessarium, qui colloquens cum serva in confessione, laudat dominam, ut illi hoc referat; et idem dicunt si donum grande et insolitum daret pœnitenti. Sed nos dicimus etiam attendendas esse circumstantias v. g. si pœnitens est pauper, si est conjuncta, si illa prius alio dono confessarium donavit etc. (3).

182. Hic nonnullos casus particulares referemus in quibus dd. censent denuntiandum esse confessarium. Primo, si confessarius diceret pœnitenti: *Ego te ducerem in uxorem, si essem sæcularis*; ita Salmant. Potest. et Diana contra Bordon., quia revera sunt verba nimis excitativa ad venerem. 2. Si diceret: *Expecta me hodie domi tuæ, quia te allocuturus sum*; et postea, quia de alio negotio loquatur, aut de nœniis locutus eam sollicitaret. 3. Si illi diceret: *Hæc tua peccata cadere me fecerunt in pollutionem*; Ronc. Bord. et Pot. 4. Si mulieri petenti confiteri diceret: *Nolo te audire in confessione, ne ali-*

(2) ibid. — (3) Num. 703.

quid mihi contingat quia amore tui captus sum 5. Si diceret: Si quis tibi pecuniam daret, peccares? et illam affirmatem non reprehenderet, aut si reprehenderet, postea oblata ei pecunia, eam sollicitaret. 6. Si diceret: Promitte mihi quod, cum domum tuam veniam, facies quod volo; cum mulier confitetur de turpibus cum alio patris, et diceret: Cur etiam non es mecum humana? aut ei confitenti de turpi desiderio erga illum, responderet: De hoc loquemur post confessionem. Si objurgaret concubinam suam, quod cum alio peccavit, addendo minas et contumelias; aut si objurgaret eam de peccatis cum aliis, et non de iis secum commissis (1). Ita etiam denuntiandus esset qui diceret penitenti: Dic mihi quanti me amas? aut Sentis in te eas tentationes erga me, quas ego experior erga te? aut: Vellem te semper videre, et esse juxta te; aut Tua causa somnium pravam passus sum; aut: Ingrata mihi es, quia non me amas.

183. Notandum hic denique, quod Benedictus XIV. in Bulla *In generali Cong.* in confessarios sollicitantes (aut Sacrificio ad sortilegia abutentes) præter pœnas prius latas, addidit perpetuam inhabilitatem ad celebrandum, dicendo quod sollicitantes in actu sacramentalis confessionis, sive illius occasione, et præ-

(1) l. 6. n. 704.

textu, præter pœnas a jure inflictas, perpetuam etiam inhabilitatem incurrant ad Sacrificii celebrationem. Hic dubitatur primo, an hæc inhabilitas incurratur ante sententiam declarationem? Ex una parte videtur negandum, dum in simili casu, nempe simoniaci qui incurrit inhabilitatem ad recipiendam beneficia, jam requiritur sententia, ut docent Molin. Nav. Laym. Castr. Salm. etc. Sed hoc non obstante affirmandum est, quia juxta sententiam communem Laym. Castropal. Anacl. Salm. Vivæ Mazzot. etc. sententia requiritur ad illas pœnas, quæ positivæ dicuntur, et indigent actione, non vero ad privativas, quæ important, aut inhabilitatem ad aliquod jus acquirendum, aut jure acquisito utendum: et ita reapse loquuntur dd. communiter de inhabilitate, quam habet beneficiatus, qui omisit officium, ad percipiendos fructus beneficii. Quoad autem primum casum simoniaci, dicendum est dd. rationes particulares pro illo habuisse, quæ ad nostrum casum non faciunt. Dubitatur 2. an ab hujusmodi inhabilitate excuset ignorantia invincibilis? In hoc videtur dicendum idem ac dictum est de irregularitate ex delicto (2); quare vide dicenda *Tract.* 19. loquendo de *Censuris* n. 34. An autem in hac possit dispensare Episcopus, vide dicenda *Tract.* 20. de *Privilegiis*, n. 53. (3).

(2) l. 7. n. 351. — (3) N. 705.

TRACTATUS XVII.

DE SACRAMENTIS EXTREMÆ-UNCTIONIS ET ORDINIS

CAPUT I.

De extrema-unctione.

1. De essentia, et effectibus Extremae Unctionis.
2. I. De materia remota.
3. De materia proxima.
4. An necessaria sit unctio omnium sensuum.

5. II. De forma, et quomodo aptanda est.
6. III. De ministro.
7. IV. De subjecto cui ministranda est Extrema-Unctio.
8. Quando replicari possit.
9. De dispositione.
10. An ministranda sit pueris.
11. An amentibus, ebriis, impenitentibus, mutis etc.

12. Ad adsit gravis obligatio suscipiendi hæc Sacramentum.
13. De administratione.

1. Extrema-unctio definitur: Sacramentum a Christo Domino institutum, et a B. Jacobo promulgatum ad salutem animæ vel etiam corporis conferendum infirmis de vita periclitantibus per unctionem olei benedicti, et orationem sacerdotis. Dicitur 1. Sacramentum, quia Extrema-Unctio est Verum Sacramentum, ut declaravit Trid. sess. 14. can. 1. de *Extrema-Unct.* Dicitur 2. promulgatum a B. Jacobo, uti habetur ex epistola hujus apostoli c. 5. 14. et seq. *Infirmatur quis in vobis? inducat presbyteros Ecclesie, et orent super eum, ungentes eum oleo in nomine Domini; et oratio Fidei salvabit infirmum, et alleviabit eum Dominus; et si in peccatis sit, remittentur ei.* Dicitur 3. ad salutem animæ, vel etiam corporis, ut notentur effectus hujus Sacramenti. Effectus primarius est, ut confortet animam in mortis agone ad resistendum diaboli tentationibus: effectus secundarii sunt tres: 1. Tollere reliquias peccati; 2. extinguere debitum pœnarum, quæ satisfaciendæ adhuc restant; 3. conferre etiam salutem corporis, si saluti animæ expedit, ut dicit Trid. sess. 14. cap. 2. Quoad autem remissionem peccatorum sententia communior et probabilior affirmat præcipuum effectum hujus Sacramenti esse non remissionem peccatorum (uti contendunt Scotistæ), sed reliquiarum peccatorum abstersionem; ita Gonet Sot. Suar. etc. cum s. Thoma (1). Dicit autem Angelicus, quod si infirmus invincibiliter ignoraret peccata sua, modo illorum saltem generaliter illum pœniteat per attritionem, per hujus Sacramenti virtutem ei remittuntur omnia tam venialia, quam mortalia. Ita etiam dicunt Bellar. Suar. Laym. et deducunt ex Trid. loco cit. ubi sic

(1) Suppl. q. 30. a. 1.

legitur: *Cujus unctio delicta, si quæ sint adhuc expianda, ac peccata reliquias abstergit.* Imo valde probabiliter dicunt Merbes Habert Tournely Suar. et Salmant. contra Gonet Petrocor. etc. quod hoc Sacramentum remittit peccata gravia, non quidem per accidens, sed per se, licet consequenter; quia licet hoc Sacramentum sit vivorum, nihilominus institutum fuit a Deo ad remittenda peccata per se, juxta verba apostoli: *Et si in peccatis sit, remittentur ei*, et ut deducitur etiam ex can. 2. Tridentini in præfata sessione 14. Dicitum est consequenter, quia principaliter Extrema-Unctio instituta est ad abstergendas reliquias peccatorum, nempe internam imbecillitatem, obscuritatem etc. Sed quia, cum in anima reperitur peccatum, non possunt abtergi illius reliquias, quin remittatur peccatum; ideoque consequenter hoc Sacramentum abstergendo reliquias, tollit etiam peccatum (2). Communis autem sententia est cum s. Thoma, et s. Bonav. quod possit hoc Sacramentum esse validum, et informe, adeo ut, remoto obice peccati, saltem per attritionem, si infirmus illud recipit bona fide existens in peccato, reciperet primam gratiam (3). Ideoque dicunt Laym. et Tamb. cui adhæret Benedictus XIV. (4). Quod si infirmus non est capax alterius Sacramenti, sacerdos potest Missam interrompere, ut ei Extremam-Unctionem afferat, ut gratiam recipiat, si est in peccato, et habet attritionem (5). Dicitur 4. *infirmis de vita periclitantibus*, ut denotetur subjectum, cui hoc Sacramentum exhibendum est. Dicitur 5. *per unctionem olei benedicti* ad denotandam materiam. Dicitur 6. et tandem, *et orationem sacerdotis*, ad denotandam formam. Sed de omnibus sigillatim disserere opus est, et I. De materia; II. de forma; III. de ministro; IV. de sub-

(2) l. 6. n. 731. — (3) l. 6. n. 707. v. quar. 2. — (4) de Synod. l. 8. c. 6. n. 5. — (5) l. 6. n. 728.